

nr. 2, juni 2009

UDPOSTEN

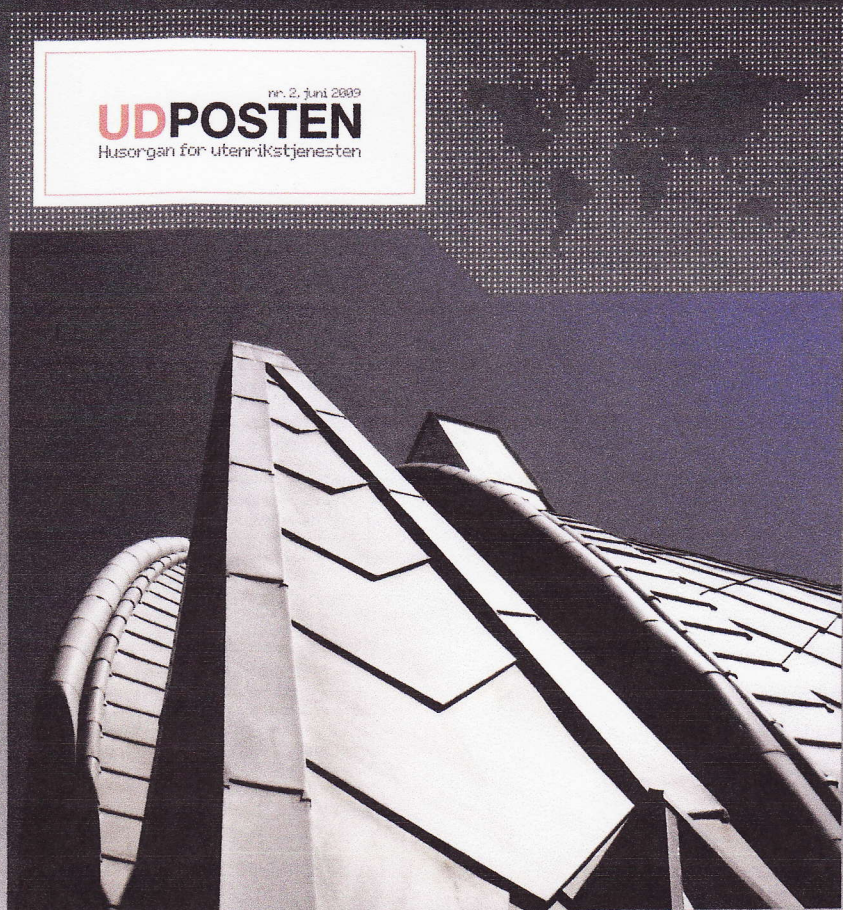
Husorgan for utenriktjenesten

Odd Gunnar Skagestad

Språkhjørnet

ilam. ?

nr. 2, juni 2009
UDPOSTEN
Husorgan for utenriktjenesten

- En byvandring i lommeformat
- Arki – hvada?
- Verden rundt med bare håndbagasje

2009

ilam. ?

EN TOMMELFINGERREGEL sier at du kan bedømme en håndverkers dyktighet ved å se hvordan han behandler og tar vare på verktøyet sitt. Vårt viktigste verktøy i nærsagt alle livets tilskikkelser – enten vi er håndverkere, akademikere eller departementale saksbehandlere – er *språket*. Så hvorfor ikke la det gå sport i å behandle det skikkelig, med respekt og omtanke? Dette er leseren av disse linjer selvsagt fullstendig innforstått med. Vi kan derfor la ytterligere moraliseringer ligge, og gå rett på sak.

MANGE av UDpostens lesere vil være kjent med Per Egil Heggens faste spalte «Språket vårt» i Aftenposten, et daglig oppkomme av puristiske pedanterier, blytung ironi og forserte underfundigheter. Irriterende, men nettopp derfor også stundom lystbetont lesning. Og uansett, gjennomgående av uvurderlig nytte for den som har et reflektert forhold til vårt norske språk og kanskje endog ønsker å kunne beherske det. En av Heggens mange kjepphester, som han rir trutt og stadig, er kampen mot *forholdismen*. Enn så lenge (for å låne en innpåsliten svesisme) en kamp på vikende front, til tross for bruk av tungt skyts, så som den vedvarende omtalen av vår justisminister som «*forholdsmesteren*».

UDpostens Språkhjørne sier seg ubetinget enig i at den omsegripende og snart allestedsnærværende bruken av «i forhold til» som preposisjon er en vederstyggelighet som må bekjempes med nebb og klør, ild og stål. For ordens skyld: Med unntak av de få tilfeller hvor saken faktisk dreier seg om et forhold av mer eller mindre legitim karakter. For den som ønsker å holde sin sti ren, har språket mange gode alternativer som med fordel kan benyttes istedenfor det uformuende «i forhold til»: «Med hensyn til», «når det gjelder», «vedrørende», «hva angår» osv. (eller man kan velge slike kreative varianter som «i høve til», «andsynes» eller «vis-à-vis»). Men her syndes det mye, også i et departement nær deg. Ekstra ille – og ikke minst distraherende – er det å måtte lese dokumenter hvor utstederen har vært så frekk å utstyre teksten med omnibus-preposisjonen «ift».

Tommelen ned for «ift», men hva skal vi si om andre nymotens forkortelser som «asap» (as soon as possible) og «ila» (i løpet av)? Her er vi vel best tjent med å innta en raus og inkluderende holdning – så lenge det uttrykket som forkortelsen er avledet av, faktisk samsvarer med det som ønskes meddelt. Samt – ikke minst – er det *en fordel om avsender og mottager har en felles forståelse av meningens innholdet*.

I SLIKE SPØRSMÅL er det råd og trøst å finne i publikasjonen *Statsspråk* (undertittel «Bladet for godt språk i staten»). Bladet utgis av Språkrådet, utkommer fire ganger i året og sendes gratis til enhver som måtte ønske det (abonnement kan tegnes pr. e-post til lars.erik.klemsdal@sprakradet.no).

I nr.1-2009 skriver en innsender følgende: «Jeg vil gjerne dele en forkortelse som jeg aldri har sett før: *Saken behandles ila. dagen*. Altså en forkortelse for «i løpet av». Når kommer *ilad.*, *ilau.*, *ilam.* og *ilad.?*»

I sitt svar skriver redaksjonen blant annet at «Forkortelsen *ila.* står ikke i noen normative oppslagsverk. Generelt råder vi folk til å unngå å bruke for mange forkortelser i løpende tekst. De kan virke ekskluderende på mange og forutsetter ofte at leseren har visse kunnskaper.»

Å ha visse kunnskaper er – etter UDpostens Språkhjørnes syn – et ubetinget gode. På dette feltet kan noen hver føle at vi kommer til kort. Men når det kommer til stykket – hvilket det stundom gjør – er hjelpen nesten snublende nær. I vårt tilfelle dreier det seg om det treårige (2008-2010) prosjektet *Klart språk i staten*, som drives frem av Direktoratet for forvaltning og IKT (fork. Difi, tidligere også kalt Statskonsult) i samarbeid med Språkrådet, etter oppdrag fra fornyings- og administrasjonsminister Heidi Grande Røys. I Språkrådets publikasjon *Språknytt* (nr.1/2009) kan vi lese at statsråden vil få saksbehandlere i det offentlige til å skrive slik at folk forstår dem. Det er med andre ord et prosjekt med *store hårete mål*, som det heter i tidsriktig ledelsesterminologi. Nærmere informasjon om alle tiltakene som inngår i prosjektet er å finne på nettstedet www.klarsprak.no. Følg med, følg med!

Odd Gunnar Skagestad

unngå for mange forkortelser